

Utbildningsinspektion i Bredaryds rektorsområde, förskoleklass samt grundskolan årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bredaryds rektorsområde den 27–29 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Värnamo kommun och Bredaryds rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Bredaryds rektorsområde intervjuades rektorn, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i olika klasser och årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Bredaryds skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	96
Förskoleklass	35
Grundskola	184
Lindens skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	16
Förskoleklass	4
Grundskola	19

Två mil väster om Värnamo tätort ligger Bredaryd med totalt ca 2 400 kommuninvånare, som tillsammans med Lindens skola i Lanna utgör det minsta av kommunens skol- och barnomsorgsområden. Rektorsområdet omfattar totalt 354 barn i skola och barnomsorg. Lärarna är organiserade i arbetslag. Fritidshemmen är integrerade med skolverksamheten både i Bredaryds skola och i Lindens skola.

Bredaryds skola byggdes 1955 och renoverades och byggdes till 1996. På skolan finns tre fritidshem. Lokalerna är nya och fräscha och väl anpassade till verksamheten. Barnen har tillgång till en stor skolgård med bollplaner, lekplatser och grönområde.

Lindens skola i Lanna är en mycket liten skola med 19 barn i årskurserna 1–3 och 4 barn i förskoleklassen.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att Bredaryds rektorsområde i huvudsak är en välfungerande verksamhet. Arbetsmiljön är god och studiemiljön stimulerande. Personalen är engagerad och så gott som alla har pedagogisk högskoleexamen. Eleverna arbetar i stor utsträckning utifrån ämnesövergripande arbetsområden, vilket bidrar till att eleverna upplever en helhet i sin utbildning. Ett område som dock behöver utvecklas vidare, för att uppnå en långsiktig kontinuitet i elevernas kunskapsutveckling, är samverkan mellan de olika arbetslagen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Barn, elever och deras vårdnadshavare har inte deltagit i arbetet med kvalitetsredovisning och arbetsplan (4 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. samt 2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Rektorsområdets likabehandlingsplan uppfyller inte kraven enligt lagen (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Eleverna har inte medverkat vid upprättandet av likabehandlingsplanen (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Skolorna bör sträva efter att eleverna i takt med ålder och mognad utövar ett allt större inflytande, i synnerhet över undervisningens innehåll. Elevernas kännedom om utbildningens mål bör öka och verksamheten i rektorsområdet bör i högre grad ta sin utgångspunkt i de nationella målen.
- Samverkan mellan arbetslagen och de två skolorna behöver utvecklas för att öka kontinuiteten i elevernas långsiktiga lärande.
- Samverkan mellan förskoleklassen och årskurs 1 bör utvecklas i Bredaryds skola.
- Arbetsplanerna bör utvecklas så att de omfattar nationella mål.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

I Bredaryds rektorsområde når eleverna kunskaper som ligger i linje med kunskapsresultaten i riket. Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 vårterminen 2006, visar att någon enstaka elev inte nådde målen i svenska, engelska och matematik. Beträffande övriga ämnen saknas en samlad, dokumenterad bild av elevernas kunskapsutveckling (se vidare avsnittet Kvalitetsarbete och ledning under Bedömning av verksamheten).

Resultaten av den senast genomförda enkäten, ”Så känner jag”, i Bredaryds rektorsområde, visar att de allra flesta eleverna trivs och känner sig trygga. Vid föräldrasamtal bekräftas denna bild. De intervjuade eleverna upplever att klimatet på skolan är gott och att arbetsron i klassrummen är god. Det framkommer dock vid intervjuer med rektorn, elevvårdsteamet och lärare att det i någon klass på Bredaryds skola förekommer ett språkbruk som kan vara grovt och kränkande. Skolan arbetar dock aktivt, tillsammans med skolpsykologen i det centrala resursteamet, för att komma till rätta med problematiken. Överlag råder ett gott klimat mellan lärare och elever och eleverna sinsemellan.

Sammanfattning

Kunskapsresultaten ligger i linje med kunskapsresultaten i riket. Skolan bör systematiskt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Inspektörerna bedömer vidare att skolans arbete med normer och värden gett ett i huvudsak gott resultat, och understryker vikten av att arbetet för att komma till rätta med kränkande språkbruk måste fortsätta. Överlag råder ett gott klimat mellan lärare och elever och eleverna sinsemellan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Den 15 oktober 2006 trädde också nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Det finns för rektorsområdet en upprättad likabehandlingsplan, som utgår ifrån verksamheten på Bredaryds skola. Någon egen plan för verksamheten på Lindens skola finns inte framtagen. Barn och elever har inte varit delaktiga vid framtagandet av likabehandlingsplanen. Inspektörerna bedömer att en likabehandlingsplan måste upprättas för Lindens skola. Bredaryds skolas likabehandlingsplan måste utvecklas avseende konkreta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling. Planerna skall även utgå från en aktuell kartläggning av de respektive skolornas behov. Inspektörerna bedömer vidare att barn och elever skall medverka vid upprättandet av likabehandlingsplanen.

I rektorsområdet pågår dock ett förebyggande arbete mot kränkande behandling. Detta sker bl.a. genom det arbete som alla elever och lärare deltar i kring normer och värden inom det schemalagda temat Livsviktigt. Det finns vidare kamratsödjare som är väl insatta i sitt uppdrag. Skolpersonal vistas ute på rasterna tillsammans med eleverna.

Skollagen uttalar att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och läroplanen anger att eleverna skall utöva ett reellt inflytande över innehåll och arbetssätt i undervisningen. Detta inflytande skall öka i takt med ålder och mognad. I klasserna på Bredaryds skola finns klassråd samt ett antal andra råd som miljöråd, matråd och idrottsråd. På Lindens skola ingår samtliga elever i elevrådet och har stormöten. Lindens skolas "litenhet" främjar enligt intervjuade lärare och föräldrar barnens trygghet, samt gör att man lätt kan ta vara på barnens idéer i undervisningen.

En förutsättning för att eleverna skall kunna utöva ett inflytande över sin utbildning är bland annat att de har kännedom om målen för utbildningen. Vid intervjuer framgår det att eleverna inte har så stor kännedom om målen för utbildningen. Genom att man arbetar med så kallade arbetsscheman, påverkar eleverna tidpunkten för när de vill arbeta med sina uppgifter. Eleverna kan ibland påverka undervisningens innehåll, till exempel genom val av temaarbete. Lärarna menar att eleverna i de lägre årskurserna i större utsträckning än eleverna i de högre årskurserna utövar inflytande över innehållet i undervisningen.

Inspektörerna bedömer att eleverna ges tillfälle till inflytande men att skolan bör sträva mot att eleverna i takt med ålder och mognad utövar ett allt större inflytande, i synnerhet över undervisningens innehåll. I detta sammanhang är det av vikt att elevernas kännedom om utbildningens mål ökar.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I Bredaryds skola arbetar lärarna i tre arbetslag, organiserade så att förskoleklassen och årskurs 1 utgör ett arbetslag, årskurserna 2 och 3 ett och årskurserna 4 till och med 6 utgör ett arbetslag. I varje klass arbetar oftast två klasslärare och en fritidspedagog, för att möjliggöra flexibla delningar av klassen. Arbetslagen arbetar periodvis utifrån teman som inbegriper flera ämnen samtidigt.

Lindens skola bedriver verksamhet från och med förskoleklass till och med årskurs 3, vilka tillsammans utgör en åldersblandad klass. Arbetet i Lindens skola utmärks av teman inom olika ämnen där såväl kursplanemål som läroplansmål berörs. Vid lektionsbesöken såg inspektörerna flera exempel på en mycket god pedagogisk verksamhet och en god och stimulerande lärmiljö. Eleverna visade prov på en lust att lära och vid intervjuer uppgav de samfällt att de tycker det är roligt att gå till skolan.

Samverkan inom arbetslagen på de respektive skolorna framstår, enligt inspektörernas bedömning, som välfungerande, medan samverkan mellan arbetslagen och de två skolorna behöver utvecklas för att öka kontinuiteten i elevernas långsiktiga lärande. Det framgår tydligt att ämnena svenska, engelska och matematik tar sin utgångspunkt i de nationella målen, medan övriga ämnen inte i samma utsträckning utgår ifrån nationellt uppställda mål. Det framkom vid intervjuer dessutom att skolorna saknar en samsyn vad gäller bedömning av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen. Sammantaget bedömer inspektörerna att samverkan mellan arbetslagen och de båda skolorna behöver utvecklas för att öka kontinuiteten i elevernas långsiktiga lärande och att rektorsområdet bör utveckla rutiner som säkerställer att verksamheten tar sin utgångspunkt i de nationella målen i alla ämnen.

Eleverna i årskurs 6 åker två halvdagar per vecka till Forsheda skola, som är en skola med årskurserna 7 till 9. Där får Bredaryds skolas elever undervisning i sina språkval och i de naturorienterade ämnena, samtidigt som arrangemanget förbereder eleverna för övergången till 7–9-skolan.

Samverkan med föräldrar består bland annat i samtal inför barnens start i förskoleklass, inskolnings- samt utvecklingssamtal, föräldramöten och föräldraråd där klassföräldrar samt representanter ur skolan personal ingår. Inspektörerna bedömer att skolorna har en välfungerande samverkan med elevernas föräldrar.

Individualisering och särskilt stöd

Skolornas möjlighet att individualisera undervisningen gynnas bland annat av att två klasslärare och en fritidspedagog finns tillgängliga i varje klass.

I kommunen finns ett centralt resursteam för stödinsatser, ledd av en specialpedagog som ansvarar för cirka 35 assistenter och resurspedagoger. Skolorna kan vända sig till det centrala resursteamet för att ansöka om att få extra resurser till verksamheten. I Bredaryds rektorsområde finns en speciallärare och ett antal resursassistenter och resurspedagoger i verksamheten. Stöd ges i rektorsområdet även av elevens ordinarie lärare inom ramen för undervisningen. Rektorn bedömer att skolan har goda möjligheter att organisera stödverksamheten utifrån tilldelade resurser.

Om det visar sig att en elev behöver särskilt stöd, skall enligt författningarna rektorn se till att åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet skall det framgå vilka behoven är, hur de skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogram upprättas inom Bredaryds rektorsområde. Inspektörerna vill dock påtala vikten av att åtgärdsprogram upprättas på ett sådant sätt att de kan användas som ett reellt hjälpmedel för att följa upp effekten av insatta åtgärder, i syfte att säkerställa att stödet är optimalt för eleven.

Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorsområdet har goda förutsättningar för att individualisera undervisningen och för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd.

Kvalitetsarbete och ledning

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder utvecklas. Rektorn har i författningarna ett tydligt uppdrag, att tillsammans med personalen, driva detta utvecklingsarbete. Det pedagogiska utvecklingsarbete som pågår i Bredaryds rektorsområde gäller skolans värdegrund och förhållningssätt. Rektorn avser att inleda ett utvecklingsarbete för att tydligare i verksamheten förankra läroplanens övriga mål och kursplanernas mål. Det åligger enligt skollagen rektorn att hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och att verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn i Bredaryds rektorsområde, som började sin anställning i februari 2007, har, i vart fall med tanke på vad som kan krävas efter så kort anställning, fått insikt i skolans förhållanden och resultat och har idéer om hur verksamheten kan utvecklas ytterligare, bland annat genom det ovan angivna utvecklingsarbetet om de nationella målens förankring. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen och har tidigare arbetat som biträdande rektor på en annan skola i Värnamo kommun.

Kunskapsuppföljningen av eleverna fokuseras i rektorsområdet på ämnena svenska, engelska och matematik. I kvalitetsredovisningen finns en redovisning avseende elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen medan det för de övriga ämnena saknas sammanställning av elevernas kunskaper. Det görs i rektorsområdet heller ingen analys av måluppfyllelsen i övriga ämnen än de tre behörighetsgivande. Även arbetsplanerna tar sin utgångspunkt i svenska, engelska och

matematik. Sammantaget bedömer inspektörerna att utvärderingar behöver göras med en tydligare koppling till elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen och i förhållande till läroplanens mål samt att dessa systematiskt bör följas upp och bedömas. På detta sätt kan rektorsområdet få en bättre underbyggd bild av verksamhetens måluppfyllelse och kan därmed vidta adekvata åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen där det behövs. Arbetsplanerna bör utvecklas så att de omfattar nationella mål.

Samtaget bedömer inspektörerna att skolans kvalitets- och utvecklingsarbete bör utvecklas till att omfatta en systematisk uppföljning av alla ämnen och av läroplansmålen, i syfte att nå en högre måluppfyllelse.

Sammanfattning

Likabehandlingsplanen måste utvecklas så att de förebyggande åtgärderna som beskrivs i denna blir konkreta och utgår från en aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Likabehandlingsplaner måste upprättas för båda skolorna. Barn och elever skall vara delaktiga vid framtagandet av en likabehandlingsplan.

Skolorna bör sträva efter att eleverna i takt med ålder och mognad utövar ett allt större inflytande, i synnerhet över undervisningens innehåll. I detta sammanhang är det av vikt att elevernas kännedom om utbildningens mål ökar.

Rektorsområdet bör utveckla rutiner som säkerställer att verksamheten tar sin utgångspunkt i de nationella målen.

Samverkan mellan arbetslagen och de två skolorna behöver utvecklas för att öka kontinuiteten i elevernas långsiktiga lärande. Arbetsplanerna bör utvecklas så att de omfattar nationella mål.

Skolans kvalitets- och utvecklingsarbete bör utvecklas till att omfatta en systematisk kunskapsuppföljning av alla ämnen samt av läroplansmålen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I Bredaryds rektorsområde finns totalt 13,2 heltidstjänster, fördelade på 18 lärare. Av lärarna har 18 pedagogisk högskoleutbildning. Lärarna undervisar i huvudsak i de ämnen de har behörighet för. Antalet lärare per 100 elever uppgår till 8, vilket motsvarar genomsnittet i riket. Antalet lärare per 100 elever med pedagogisk utbildning är 8,0 vilket är högre än genomsnittet i riket, 6,8.

I rektorsområdet finns en speciallärare, en skolsköterska och en kurator.

Elevers val anordnas i rektorsområdet men kallas aktivitetsdagar och fördjupningsdagar. Aktivitetsdagarna äger rum cirka fyra dagar per läsår och fördjupningsdagarna en eftermiddag per vecka i fyraveckorsperioder, då eleverna får välja mellan olika ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan erbjuder elevers val i enlighet med förordningen men att det finns skäl att använda benämningen elevers val.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att förutsättningarna för att eleverna skall kunna nå målen är goda. Skolans lärare är i hög grad erfarna och behöriga.

Datum	Ort
2007-10-24	Lund

Ingela Jonasson
Cecilia Rösténus